

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยด้านข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับโภชนาการและโภชนาการของประชาชนในจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ด้านโภชนาการและโภชนาการของประชาชนที่อยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปริมาณการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ด้านโภชนาการของประชาชนในเขตจังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ปริมาณการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ด้านโภชนาการกับโภชนาการของประชาชนในเขตจังหวัดเลย
4. เพื่อทราบถึงตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการอธิบายโภชนาการของประชาชนในจังหวัดเลยได้มากที่สุด

ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชนในจังหวัดเลย จำนวน 390 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อใช้อธิบายข้อมูลส่วนตัว ปริมาณการเปิดรับข่าวสาร โภชนาการและวัดความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้น ใช้การหาค่าความแตกต่างแบบ t-test หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
 - 1.1 ลักษณะทางประชากร ประชาชนแบ่งตามถิ่นอาศัยในเมืองและในชนบทอย่างละเท่า ๆ กัน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา-ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน
 - 1.2 พฤติกรรมและปริมาณการเปิดรับข่าวสาร ประชาชนส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ รองลงมาได้แก่ ระดับปานกลาง และระดับสูงตามลำดับ โดยประชาชนเปิดรับสื่อและประเภทข่าวสารดังนี้

สื่อบุคคล พบว่าเป็นสื่อที่ประชาชนทุกคนเปิดรับ แต่อยู่ในระดับต่ำ สำหรับบุคคลที่มีการติดต่อมากที่สุดคือ พ่อ แม่ หรือบุคคลในครอบครัว รองลงมาคือ เพื่อนฝูง และ เพื่อนบ้าน ตามลำดับ สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางด้านสาธารณสุขถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนมากเปิดรับนานๆครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนบุคลากรทางด้านนี้มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง สำหรับประเภทข่าวสารที่เปิดรับส่วนมากเป็นประเภทการทำมาหากินส่วนข่าวสารด้านโภชนาการจะมีการพูดถึงบ้างพอสมควร ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ส่วนสื่อมวลชนนั้นพบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ประชาชนเปิดรับมากที่สุด และอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร ตามลำดับ แต่อยู่ในระดับต่ำ สำหรับประเภทข่าวสาร สื่อวิทยุ เปิดรับรายการบันเทิงมากที่สุด ส่วนโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือวารสาร ประชาชนส่วนใหญ่เปิดรับเกี่ยวกับรายการข่าว วิเคราะห์ข่าว สำหรับข่าวสารด้านโภชนาการ ประชาชนเปิดรับจากสื่อแต่ละชนิดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนำเสนอเนื้อหาข่าวประเภทโภชนาการโดยผ่านสื่อยังมีปริมาณน้อย หรืออาจมีการนำเสนอรายการไม่น่าสนใจ

1.3 โภชนินิสัย ประชาชนส่วนใหญ่มีโภชนินิสัยในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ระดับสูง และระดับต่ำ ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นว่าประชาชนมีโภชนินิสัยที่ไม่ดีในเรื่องของการรับประทานอาหารระหว่างมื้อ รับประทานอาหารไม่ถูกสุขอนามัยสัก ๗ ดิบ ๗ และยังมีเชื่อเกี่ยวกับอาหารที่ผิด ๆ เช่น เมื่อมีบาดแผลหรือได้รับอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจะงดอาหารที่มีประโยชน์เช่น เนื้อสัตว์ เนื้อปลา ไข่ นม ซึ่งอาหารเหล่านี้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นอาหารแสลงที่จะส่งผลกระทบต่อบาดแผลหรือความเจ็บป่วย

1.4 ความรู้ด้านโภชนาการ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านโภชนาการในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ระดับสูงและระดับต่ำ ตามลำดับ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าประชาชนส่วนมากทราบว่าอาหารที่ให้ประโยชน์ต่อร่างกายมีด้วยกัน 5 หมู่ แต่ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอาหารแต่ละประเภทให้ประโยชน์ต่อร่างกายทางด้านใด โดยเฉพาะอาหารประเภทโปรตีนที่ช่วยซ่อมแซมส่วนที่สึกหรบของร่างกาย และอาหารประเภทเกลือแร่ วิตามิน ที่ช่วยควบคุมการทำงานของร่างกายให้เป็นปกติ และประชาชนเป็นจำนวนไม่น้อยที่เข้าใจว่าการที่เป็นโรคขาดสารอาหารเกิดจากสาเหตุอื่น ไม่ใช่เกิดจากการรับประทานอาหารไม่ครบ 5 หมู่ และยิ่งไปกว่านั้นประชาชนจำนวนไม่น้อยมีความรู้ที่อ้างอิงมาจากความเชื่อที่ผิด ๆ และไม่คำนึงถึงคุณค่าทางอาหาร

ที่รับประทาน เช่น เมื่อสามเจ็บบาย ประชาชนจะรับประทานข้าวต้มกับเกลือ ข้าวเหนียวกับปลาร้า หรือของหมักดอง แทนที่จะรับประทานเนื้อสัตว์ต่าง ๆ

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

2.1 ประชาชนในเขตเมืองมีปริมาณการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ด้านโภชนาการ และโภชนนีสัยแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท (สมมติฐานที่ 1)

2.1.1 ประชาชนในเขตเมืองมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารไม่แตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

2.1.2 ประชาชนในเขตเมืองมีความรู้ด้านโภชนาการแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

2.1.3 ประชาชนในเขตเมืองมีโภชนนีสัยแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

2.2 ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการของประชาชน (สมมติฐานที่ 2)

ปริมาณการเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการของประชาชน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

2.3 ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับโภชนนีสัยของประชาชน (สมมติฐานที่ 3)

ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับโภชนนีสัยของประชาชน (เป็นไปตามสมมติฐาน)

2.4 ความรู้ด้านโภชนาการมีความสัมพันธ์กับโภชนนีสัยของประชาชน (สมมติฐานที่ 4)

ความรู้ด้านโภชนาการมีความสัมพันธ์กับโภชนนีสัยของประชาชน (เป็นไปตามสมมติฐาน)

2.5 การหาตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการอธิบายโภชนนีสัยของประชาชนได้มากที่สุด ปรากฏผลดังนี้ (สมมติฐานที่ 5)

จากการศึกษาปรากฏว่า ความรู้ด้านโภชนาการและปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพในการอธิบายโภชนนีสัยของประชาชนได้มากที่สุด โดยความรู้ด้านโภชนาการสามารถอธิบายโภชนนีสัยของประชาชนได้ร้อยละ 16.28 และปริมาณการเปิดรับ

ข่าวสารจากสื่อมวลชนสามารถอธิบายโภชนาการของประชาชนได้ร้อยละ 2.84 (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 5)

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในเขตเมืองมีปริมาณการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ด้านโภชนาการและโภชนาการแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเมืองมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อรวมทุกชนิดไม่แตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ประชาชนในเขตเมืองและประชาชนในเขตชนบทที่มีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อรวมทุกชนิดที่ไม่แตกต่างกัน ผลที่ได้ไม่ยืนยันสมมติฐาน

แต่เมื่อพิจารณาปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในเขตเมือง และประชาชนในเขตชนบทพบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในเขตเมือง มีความแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (ตารางที่ 17)

อาจเป็นไปได้ว่า ปัจจุบันนี้ถึงแม้บ้านเมืองจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และหลาย ๆ ด้านด้วยระบบการสื่อสารที่ทันสมัย แต่การสื่อสารที่ทันสมัยโดยเฉพาะการสื่อสารมวลชนก็ยังไม่สามารถทำให้ประชาชนในเขตชนบทมีโอกาสเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนได้ทัดเทียมกับประชาชนในเขตเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตเมืองมีสถานภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจ อาชีพ และรายได้ที่ดีกว่าประชาชนในเขตชนบทที่ส่วนมาก ยากจน รายได้ต่ำ มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม (ตารางที่ 4, ตารางที่ 5) ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ประชาชนในเขตเมืองมีโอกาสความเป็นเจ้าของสื่อมวลชนได้มากกว่าประชาชนในเขตชนบท และเมื่อนำปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อรวมทุกชนิดของประชาชนในเขตเมืองและประชาชนในเขตชนบทมาพิจารณา จะเห็นว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า โครงการต่าง ๆ ทั้งของรัฐ เอกชนที่กำหนดขึ้นเพื่อฟื้นฟูหรือพัฒนาชนบทได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและประสิทธิภาพของสื่อบุคคลที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือเพื่อนำข่าวให้กลุ่มเป้าหมายของโครงการคล้อยตาม และยอมรับจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการในที่สุด สำหรับสื่อบุคคลที่ผู้ดำเนินโครงการนำมาเป็นกระบอกเสียงเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลมากที่สุดได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจสูง เพราะมีความใกล้ชิดกับประชาชนยอมรับว่าเป็นพวกเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของ โรเจอร์ส และชูเมกเกอร์ (Rogers and Shoemaker 1971) ที่กล่าวว่า "กรณีที่ต้องการให้บุคคลใด ๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอไป หรือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่ใช้ในการ

กระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็น ผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น"

อีกทั้งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตชนบทยังเป็นแบบเก่า ยึดถือขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม มีความเชื่อเพื่อผู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ร่วมกัน จึงเพิ่มความใกล้ชิดสนิทสนมสมัครสมานสามัคคีต่อกันยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้ ประชาชนในเขตชนบทมีการสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้ตลอดเวลา เพราะ ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ว่าสื่อบุคคลเป็นสื่อที่ประชาชนในเขตชนบทใช้บ่อยที่สุดและเป็นสื่อที่ทำให้มีการ เปิดรับข่าวสารเทียบเท่ากับประชาชนในเขตเมือง ดังผลการวิจัย (ตารางที่ 16) จะเห็นได้ว่า เมื่อนำสื่อบุคคลเข้าไปเป็นตัวแปรหนึ่งในการหาความแตกต่างปริมาณการเปิดรับข่าวสารระหว่าง ประชาชนในเขตเมืองและประชาชนในเขตชนบท ผลที่ได้ปริมาณการเปิดรับข่าวสารระหว่าง ประชาชนในเขตเมืองไม่มีความแตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติมา บัวลาย (2527) ที่พบว่า "สื่อบุคคลใช้ได้ผลดีที่สุดสำหรับประชาชนในเขตชนบท"

สำหรับผลการวิจัยต่อมาพบว่า ประชาชนในเขตเมืองมีความรู้ด้านโภชนาการแตกต่าง จากประชาชนในเขตชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ประชาชนในเขตเมือง มีความรู้ด้านโภชนาการมากกว่าประชาชนในเขตชนบท ผลที่ได้ยืนยันสมมติฐาน

อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตเมืองและประชาชนในเขตชนบทมีการเรียนรู้อ ด้านโภชนาการจากสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน จึงส่งผลให้ความรู้ด้านโภชนาการที่ได้จากการ เรียนรู้ต่างกันไปด้วย กล่าวคือ ประชาชนในเขตเมืองอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ได้ชื่อว่าพัฒนา และมีความทันสมัยมากกว่าประชาชนในเขตชนบท ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านโภชนาการ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในระบบคือ จากสถาบันการศึกษา หรือสถาบันสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะ สถาบันสื่อมวลชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งต่อการให้ความรู้ ความเข้าใจด้าน โภชนาการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers 1973) ที่กล่าวว่า "สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมากเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง" และจากผลการวิจัย (ตารางที่ 17) ได้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชน ในเขตเมืองมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่าประชาชนในเขตชนบท จึงทำให้ประชาชน ในเขตเมืองมีความรู้ ความเข้าใจ ได้มากกว่าประชาชนในเขตชนบท ผลสืบเนื่องมาจากการเปิดรับ ข่าวสารมากจะช่วยเสริมให้ประชาชนในเขตเมืองมีความรู้ ความเข้าใจด้านโภชนาการได้ง่าย และ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาร์ล เค อัทคิน (Atkin 1973 : 208) ที่กล่าว

ว่า "บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ยิ่งมีหูตากว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย ทันทเหตุการณ์มากกว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย" อีกทั้งประชาชนในเขตเมืองส่วนมากมีการศึกษาสูงกว่าประชาชนในเขตชนบท (ตารางที่ 3) จึงทำให้ประชาชนในเขตเมืองสามารถรับรู้และเรียนรู้เรื่องโภชนาการได้ดีกว่าประชาชนในเขตชนบท

สำหรับผลการวิจัยข้อหลังสุดพบว่า ประชาชนในเขตเมืองมีโภชนาการที่แตกต่างจากประชาชนในเขตชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ประชาชนในเขตเมืองมีโภชนาการที่ดีกว่าประชาชนในเขตชนบท ผลที่ได้ยืนยันสมมติฐาน

อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนในเขตเมืองและประชาชนในเขตชนบทที่มีสภาพความเป็นอยู่ กระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้โภชนาการที่ต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮรา วิริยะพานิช และคณะ (2531) ที่กล่าวว่า "โภชนาการจะแตกต่างกันไปตามเชื้อชาติ ภูมิประเทศ สังคม วัฒนธรรม" กอปรกับประชาชนในเขตชนบทที่มีวิถีการดำรงชีวิตที่ขึ้นอยู่กับโชคชะตา เชื่อผีสิ่ง เทวดา ผูกติดกับความเชื่อที่ผิด ๆ มงาย ไร้เหตุผล ยึดถือกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม อย่างไม่เปลี่ยนแปลง ปฏิบัติตามที่บรรพบุรุษได้สั่งสอน ถ้าชทอด ปลูกฝัง มาตั้งแต่วัยเด็กจนกลายเป็นโภชนาการที่ไม่ถูกต้อง อาจจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมส์ เอ็นโรลีย์ และ สันทัด เสริมศรี (2528 : 16) ที่พบว่า "คนชนบทเชื่อว่าร่างกายคนนั้นเป็นสิ่งที่วิญญานผีสิง เจ้าเข้าคนที่เจ็บป่วย เรือรักรักษาไม่หาย ก็มักเชื่อว่ากินอาหารผิด ผีเข้า หรือกรรมเก่า"

อีกทั้งประชาชนในเขตชนบทส่วนมากมีการศึกษาน้อย (ตารางที่ 3) จึงทำให้ความสามารถด้านการรับรู้ เรียนรู้ด้านโภชนาการไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลโภชนาการที่ไม่ดีไปด้วย และผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตชนบทมีฐานะ เศรษฐกิจไม่ดี หากจน รายได้ต่ำ อาชีพหลัก เกษตรกรรม (ตารางที่ 4, ตารางที่ 5) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการจัดซื้ออาหารมาบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัจจิตต์ ลาลิพันธ์ และคณะ (2534 : 9) ที่พบว่า "รายได้เป็นส่วนที่มีผลเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร คนที่มีรายได้น้อยหรือพอมือก็มักจะมีเลือกซื้ออาหารที่กินอิ่มท้องไว้ก่อน แต่ถ้าคนมีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีโอกาสที่จะเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์และมีคุณค่าได้มากกว่าคนที่มีรายได้น้อย" และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Koh และคณะ (1973 : 76) ที่พบว่า "รายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความบอสนในการได้รับประทานอาหารแต่ละชนิด ครอบครัวที่มีรายได้ดีก็จะได้รับประทานอาหารที่ดีกว่าครอบครัวที่อาจจนกว่า"

สมมติฐานที่ 2 ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการของประชาชน

จากผลการวิจัยพบว่า ปริมาณการเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับโภชนาการของประชาชน (ตารางที่ 22) พบว่า ปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการ แสดงว่า ถ้าประชาชนมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมาก ก็จะมีความรู้ด้านโภชนาการที่ดีมาก และถ้าเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนน้อยก็จะมีความรู้ที่ไม่ดีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของ โรเจอร์ส (Rogers 1973) ที่กล่าวว่า "สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพในการให้ข่าวสารแก่คนจำนวนมากเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถูกต้อง" และเมื่อพิจารณาแยกประเภทสื่อแต่ละชนิดพบว่า มีเพียงสื่อหนังสือพิมพ์ เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการ ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับโภชนาการได้มากกว่า และเมื่อไม่เข้าใจยังสามารถย้อนกลับมาอ่านซ้ำได้ อีกทั้งยังมีการลงรูปภาพประกอบเพื่อเพิ่มความเข้าใจและดึงดูดความสนใจจากประชาชน

สมมติฐานที่ 3 ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับโภชนาการของประชาชน

จากผลการวิจัยพบว่า ปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อรวมทุกชนิดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโภชนาการของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าถ้าประชาชนเปิดรับข่าวสารมากจะมีโภชนาการที่ดีมากด้วย และถ้าเปิดรับข่าวสารน้อยก็จะมีโภชนาการที่ไม่ดีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาร์ล เค. อัทคิน (Atkin 1973 : 208) ที่กล่าวว่า "บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งมีสุขภาพกว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย กัน เหตุการณ์ มากกว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย" สอดคล้องกับงานวิจัยของอารี วัลยะเสวี (2522) ที่พบว่า "สื่อมวลชนช่วยในการให้การศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ" และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงทิพย์ วรพันธุ์ (2525 : 74) พบว่า "สตรีที่เคยได้รับการปลูกฝังโภชนาการโดยสื่อประเภทต่าง ๆ มีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติด้านโภชนาการที่ดีกว่าสตรีที่ไม่เคยได้รับการปลูกฝังโภชนาการ"

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ด้านโภชนาการมีความสัมพันธ์กับโภชนาการของประชาชน

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ด้านโภชนาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโภชนาการของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ถ้าประชาชนได้รับความรู้ด้านโภชนาการมากจะมีโภชนาการที่ดีมากด้วย และในทำนองเดียวกัน ถ้าประชาชนมีความรู้ด้านโภชนาการน้อย ก็จะมีโภชนาการที่ไม่ดีไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศิริสุขไพบูรณ์ (2528 : 2) ที่พบว่า "ความรู้ที่บุคคลได้รับหรือเรียนรู้มา บุคคลจะเก็บสะสมไว้และจะแสดงออกมาในรูปแบบ

ของความจำ ความเข้าใจ และการปฏิบัติ" สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2529) ที่พบว่า "การให้โภชนศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนโภชนนิสัยให้ถูกต้องได้" สอดคล้องกับงานวิจัยของวราณี สุจิระ (2531) ที่พบว่า "อาหารซึ่งจัดว่าเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ เช่น เนื้อวัว หมู ปลา กลับเป็นอาหารที่เกษตรกรบางรายไม่พึงประสงค์ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโภชนาการที่ถูกต้อง" และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย จุฬารัตน์มนตรี (2527 : 64) ที่พบว่า "ประชาชนยังขาดความรู้ถึงความสัมพันธ์และความสำคัญของอาหารที่มีต่อสุขภาพ ฉะนั้นอาหารที่บริโภคเข้าไปจึงคำนึงถึงเฉพาะราคาถูกและกินให้อิ่มท้อง แต่ไม่ได้คำนึงถึงคุณประโยชน์ของอาหารเลย"

สมมติฐานที่ 5 ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีประสิทธิภาพในการอธิบายโภชนนิสัยของประชาชนได้มากที่สุด

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ด้านโภชนาการและการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพในการอธิบายโภชนนิสัยของประชาชนได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.12 โดยความรู้ด้านโภชนาการและการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อโภชนนิสัยของประชาชน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 28)

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นไปได้ว่า ประชาชนได้รับความรู้ด้านโภชนาการจากสถาบันการศึกษาแล้วยังมีโอกาสได้รับข่าวสารโดยเฉพาะข่าวสารด้านโภชนาการจากสื่อมวลชน ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการให้ความรู้ ก็ยิ่งส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจด้านโภชนาการดีขึ้น ดังผลการวิจัย (ตารางที่ 22) ซึ่งให้เห็นว่าปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ด้านโภชนาการ และความรู้ที่ได้ก็จะทำให้โภชนนิสัยของประชาชนดีขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lerner (1963 : 327-350) ที่พบว่า "สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ ก่อให้เกิดความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิดเห็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม ตลอดจนเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงทัศนคติ และวิถีชีวิตของสมาชิกในสังคม" สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fuglesang (1974 : 11-12) ที่พบว่า "การให้โภชนศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง เพราะจะเป็นวิธีหนึ่งในการแก้ไขปัญหาโภชนาการ" และสอดคล้องกับงาน วิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2529) ที่พบว่า "การให้โภชนศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนโภชนนิสัยให้ถูกต้องได้"

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปริมาณการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโภชนาการของประชาชน แต่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงโภชนาการของประชาชน สื่อแต่ละชนิดควรเสนอเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับโภชนาการให้มากยิ่งขึ้น และผลการวิจัยยังพบอีกว่า สื่อมวลชนมีประสิทธิภาพต่อการให้ข่าวสารสำหรับประชาชนในเขตเมือง และสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพต่อการให้ข่าวสารสำหรับประชาชนในเขตชนบท ดังนั้นควรนำสื่อมวลชนมาใช้กับประชาชนในเขตเมืองและนำสื่อบุคคลมาใช้กับประชาชนในเขตชนบท
2. สำหรับความรู้ด้านโภชนาการจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กับโภชนาการของประชาชนเช่นกัน เพราะฉะนั้นสถาบันเกี่ยวกับการศึกษาคควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับโภชนาการลงไปในหลักสูตรการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น และควรจัดเป็นวิชาบังคับให้เรียน
3. สื่อหนังสือพิมพ์เป็นเพียงสื่อเดียวที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านโภชนาการ ดังนั้นจึงควรที่จะเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านโภชนาการไปยังประชาชนโดยผ่านทางหนังสือพิมพ์มากยิ่งขึ้น
4. ประชาชนส่วนมากมีโภชนาการที่ไม่ดีไม่ถูกต้องในเรื่องของการรับประทานอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ และมีความเชื่อเกี่ยวกับอาหารที่ผิด ๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งกำหนดมาตรการและวิธีแก้ไขโดยเร่งด่วน เพราะถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคและบั่นทอนต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวกับโภชนาการอย่างร้ายแรง
5. ประชาชนส่วนมากยังขาดซึ่งความรู้ด้านโภชนาการโดยเฉพาะในเรื่องของคุณค่าของอาหารแต่ละประเภทที่มีประโยชน์ต่อร่างกายทางด้านใด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเผยแพร่ข่าวสารและให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการในด้านดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น
6. จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางด้านสาธารณสุข ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่ประชาชน มีการพบปะติดต่อกับประชาชนน้อยมาก ดังนั้นควรมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น และควรมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่ออกท้องที่เยี่ยมเยือนและให้คำแนะนำเกี่ยวกับโภชนาการแก่ประชาชนให้บ่อยยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อสื่อต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องโภชนาการ
2. ควรมีการศึกษาถึงสื่อชนิดอื่นนอกเหนือจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล เช่น สื่อเฉพาะกิจ สื่อพื้นบ้าน โดยหาความสัมพันธ์กับโภชนาการของประชาชน
3. ควรมีการศึกษาประเภทของเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับโภชนาการที่ประชาชนเปิดรับ และมีความต้องการ เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
4. ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้กับประชาชนในภาคอื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน อันจะทำให้การวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความรู้ด้านโภชนาการของประชาชนที่ได้จากในระบบคือ สถาบันการศึกษาและนอกระบบคือ สถาบันสื่อมวลชนว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย